

Nr 116.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående pensioner å allmänna indragningsstaten åt änkor efter vissa i försvarets tjänst anställda personer; given Stockholms slott den 14 mars 1924.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen under punkterna 1:o och 2:o hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Carl Malmroth.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 14 mars 1924.

Närvarande:

Statsministern TRYGGER, ministern för utrikes ärendena friherre MARKS VON WÜRTEMBERG, statsråden MALM, EKEBERG, BESKOW, MALMROTH, HASSELROT, STRIDSBERG, LÜBECK, CLASON, WOHLIN, PETTERSSON.

Departementschefen, statsrådet Malmroth anför:

1:o.

Uti skrivelse till arméförvaltningens artilleridepartement den 3 januari 1924 har styresmannen för Carl Gustafs stads gevärsfaktori gjort framställning om beredande av årliga understöd åt nedannämnda änkor efter avlidna arbetare vid gevärsfaktoret, nämligen faktoriarbetaren Carl Axel Alms änka Anna Matilda Alm, född Andersson, förre faktoriarbetaren Sven Gustaf Anderssons

Ang. pensioner till änkor efter vissa arbetare vid Carl Gustafs stads gevärsfaktori.

Bihang till riksdagens protokoll 1924. 1 saml. 86 häft. (Nr 116—119). 551 24 1

änka Augusta Josefina Andersson, född Hellerstedt, förre faktoriarbetaren Anders Hanssons änka Johanna Hansson, född Ersdotter, förre faktoriarbetaren Carl August Hedlunds änka Anna Sofia Hedlund, född Andersson, besiktningsmannen Per Viktor Janssons änka Johanna Josefina Jansson, född Sjöberg, förre faktoriarbetaren Carl Erik Johanssons änka Charlotta Albertina Johansson, född Gustafsson, samt faktoriarbetaren Carl August Molanders änka Augusta Mathilda Molander, född Johansson.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Carl Axel Alm, efter att förut hava tjänat vid Svea artilleriregemente under $3\frac{1}{2}$ år, den 12 maj 1899 anställdt vid faktoriet; att han avlidit den 9 augusti 1923; att änkan, som är född den 11 mars 1882, till följd av kronisk magkatarr, hjärtfel samt allmän svaghet är oförmögen att genom arbete förvärva vad till livets uppehållande oundgängligen erfordras; att hon — förutom en gift dotter — har tre söner, av vilka en, som uppnått myndig ålder, är lungsjuk samt de två övriga äro respektive 15 och 13 år; samt att i boet efter Alm icke funnits någon behållning;

att Sven Gustaf Andersson varit anställd vid faktoriet under tiden 9 augusti 1899—31 mars 1921; att han efter sistnämnda dag varit i åtnjutande av honom utav 1921 års riksdag beviljad årlig pension å 500 kronor (riksdagens skrivelse nr 321, punkt 13); att han avlidit den 26 november 1923; att änkan, som är född den 29 april 1861, har ett vacklande hälsotillstånd; samt att hon tillsammans med sina barn äger en fastighet, taxerad till 6,400 kronor och in-teknad för något över 4,000 kronor; ävensom att hon icke från barnen kan påräkna något nämnvärt bidrag till sitt uppehälle;

att Anders Hansson varit anställd vid faktoriet under tiden 9 februari 1891—31 mars 1921; att han efter sistnämnda dag varit i åtnjutande av honom utav 1921 års riksdag beviljad årlig pension å 600 kronor (riksdagens skrivelse nr 321, punkt 13); att han avlidit den 12 december 1923; att änkan, som är född den 7 mars 1836, på grund av sin höga ålder är oförmögen att genom arbete försörja sig; att den änkan tillkommande behållningen i boet efter Anders Hansson beräknats till omkring 1,500 kronor; samt att hon har tre vuxna barn, därav två söner och en dotter, som är sjuklig, ävensom att det är förenat med svårighet för sönerna att försörja modern och den sjuka systemen, som vistas i hemmet hos modern;

att Carl August Hedlund innehaft anställning vid faktoriet under tiden 24 mars 1890—31 mars 1921; att han efter sistnämnda dag varit i åtnjutande av honom utav 1921 års riksdag beviljad årlig pension å 600 kronor (riksdagens skrivelse nr 321, punkt 13); att han avlidit den 18 juli 1923; att änkan, vilken är född den 12 augusti 1859, till följd av allmän svaghet och nedsatta kroppskrafter är mindre arbetsfö; samt att behållningen i boet efter Hedlund uppgått till 659 kronor 64 öre;

att Per Viktor Jansson vunnit anställning vid faktoriet den 31 januari 1891; att i proposition till 1923 års riksdag (nr 213, punkt 9) hemställts om pension åt Jansson av 600 kronor för år, vilken framställning emellertid, sedan Jansson den 19 mars 1923 avlidit, icke föranlett någon riksdagens

åtgärd (riksdagens skrivelse nr 183, punkt 9); att han efterlämnat änkan och en minderårig dotter; att änkan, vilken är född den 28 mars 1864, till följd av åderförkalkning, nervsvaghet och åderbräck är oförmögen att genom arbete förvärva vad till livets uppehållande oundgängligen erfordras; samt att behållningen i boet efter Jansson, som belöpt sig till 8,568 kronor 88 öre, huvudsakligen utgjorts av en till 9,200 kronor taxerad och för 3,000 kronor belånad fastighet, ävensom att den kontanta delen av behållningen i boet åtgått till gäldande av kostnaderna för Janssons begravning samt ankans och dotterns underhåll;

att Carl Erik Johansson varit anställd vid faktoriet under tiden 28 mars 1898—20 juni 1920; att han därefter varit i åtnjutande av honom utav 1920 års riksdag beviljad årlig pension å 500 kronor (riksdagens skrivelse nr 299, punkt 17); att han avlidit den 30 november 1923; att änkan, som är född den 11 maj 1864, till följd av kronisk ledgångsreumatism och allmän kraftnedsättning är oförmögen att genom arbete försörja sig; att i boet efter Johansson icke funnits några tillgångar; och att änkan har tre vuxna söner, vilka emellertid icke kunna helt försörja modern; samt

att Carl August Molander anstälts vid faktoriet den 27 juni 1898; att han avlidit den 4 augusti 1908; att änkan, som är född den 7 mars 1858, till följd av invärtes sjukdom är oförmögen att genom eget arbete försörja sig; ävensom att hon är medellös.

Med överlämnande av handlingarna i ärendet har *arméförvaltningens artilleri-departement* i skrivelse till Kungl. Maj:t den 7 januari 1924 anført, att departementet vidkommande änkan Molander bemärkt, att hennes man ej mer än tio år varit anställd vid gevärsfaktoriet. Detta förhållande jämte den omständigheten, att så lång tid förflutit sedan hans den 4 augusti 1908 inträffade frånfälle, skulle kunna anses ej böra nu föranleda till beslut om pension åt änkan. Med hänsyn emellertid till förut i liknande fall av riksdagen medgivna pensioner samt till ankans höga ålder och behov av hjälp hade departementet funnit styresmannens förslag om pension åt henne behjärtansvärt. Beträffande de föreslagna pensionerna funne departementet, att de samtliga borde utgå från och med den 1 januari 1924, och syntes de böra bestämmas till samma belopp, som förut av riksdagen tillerkänts änkor efter arbetare vid gevärsfaktoriet, eller 300 kronor. Under åberopande av vad sålunda anförts hemställde departementet, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att envar av ovan omförmälda änkor finge från och med den 1 januari 1924, så länge hon förbleve i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbara ett årligt understöd av 300 kronor.

Statskontoret har uti den 25 januari 1924 avgivet utlåtande anført, att då pensioner till belopp, som i detta ärende av arméförvaltningens artilleri-departement föreslagits, förut i liknande fall beviljats, finge statskontoret, som ej heller i övrigt hade något att erinra mot departementets förslag, tillstyrka bifall till förevarande framställning.

Under åberopande av vad i ärendet förekommit får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att envar av faktoriarbetaren Carl Axel Alms änka Anna Matilda Alm, född Andersson, förre faktoriarbetaren Sven Gustaf Anderssons änka Augusta Josefina Andersson, född Hellerstedt, förre faktoriarbetaren Anders Hanssons änka Johanna Hansson, född Ersdotter, förre faktoriarbetaren Carl August Hedlunds änka Anna Sofia Hedlund, född Andersson, besiktningsmannen Per Viktor Janssons änka Johanna Josefina Jansson, född Sjöberg, förre faktoriarbetaren Carl Erik Johanssons änka Charlotta Albertina Johansson, född Gustafsson, samt faktoriarbetaren Carl August Molanders änka Augusta Mathilda Molander, född Johansson, må från och med den 1 januari 1924 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, komma i åtnjutande av årlig pension å allmänna indragningsstaten till belopp av 300 kronor.

2:o.

Ang. pension
till änkan
C. S. Wintzell,
född
Holmqvist.

Uti en den 25 november 1923 dagtecknad skrift har förre överkonstapeln vid flottans poliskår Carl Ludvig Wintzells änka Carolina Sofia Wintzell, född Holmqvist, hos Kungl. Maj:t anhållit, att gratial måtte beredas henne under hennes återstående livstid.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Carl Ludvig Wintzell, vilken föddes den 29 november 1849, erhållit anställning såsom konstapel vid flottans poliskår den 19 mars 1874, befordrats till överkonstapel vid samma kår från och med den 1 augusti 1907 samt erhållit avsked med pension och fyllnads-pension den 30 november 1914; att han avlidit den 24 augusti 1923; att änkan, som är född den 3 juli 1849, på grund av åderförkalkning och hjärtfel är oförmögen till allt arbete; samt att hon befinner sig i behövande omständigheter.

Direktionen över flottans pensionskassa har den 31 december 1923 avgivit utlåtande i ärendet och därvid anfört, att sedan Carl Ludvig Wintzell hos direktionen anhållit att bliva antagen till delägare i flottans pensionskassa, vad anginge pensionsrätt, men att varda befriad från skyldigheten att grundlägga gratial för änka och barn, Wintzell enligt direktionens beslut den 29 april 1912 antagits till delägare i kassan med endast pensionsrätt. Änkan Wintzell vore följaktligen icke berättigad till gratial från flottans pensionskassa. För den händelse Wintzell vid år 1912 vunnit delägarskap i flottans pensionskassa även grundlagt gratial, skulle hans änka vid hans frånfalle ägt rätt till ett årligt gratial av 237 kronor 50 öre samt 20 procents förhöjning däri med 47 kronor 50 öre jämlikt § 76 mom. 7 av pensionskassans reglemente med den lydelse detta reglementsstadgande erhållit enligt kungörelsen den 5 december 1913 (nr 320) angående vissa ändringar i för-

nyade reglementet för flottans pensionskassa den 17 november 1899. Till förenämnda pensionsbelopp och förhöjning skulle kommit årligt pensions-tillägg med 90 kronor jämlikt kungörelsen den 15 juni 1922 (nr 361) angående pensionstillägg åt vissa änkor och barn efter befattningshavare i statens tjänst m. fl.

Direktionen erinrade om, att vardera av änkorna efter överkonstapeln vid flottans poliskår i Karlskrona C. G. Ekegren och konstapeln vid samma kår B. F. M. Elmberg genom beslut av 1909 års och 1914 års förra riksdagar tillagts pension från allmänna indragningsstaten till ett belopp av 237 kronor 50 öre.

Statskontoret har uti den 19 januari 1924 avgivet utlåtande anfört, att då vad i ärendet blivit meddelat och anfört syntes giva vid handen, att i detta fall föreläge ungefär enahanda omständigheter, som föranlett 1914 års förra riksdag att bifalla Kungl. Maj:ts framställning om pension å allmänna indragningsstaten åt förre konstapeln B. F. M. Elmbergs änka, statskontoret hemställde, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att änkan Wintzell finge under sin återstående livstid, så länge hon förbleve änka, uppbära pension å allmänna indragningsstaten till belopp av 237 kronor 50 öre årligen, att utgå från och med år 1924.

Med avseende av vad sålunda i ärendet förekommit anser även jag mig böra tillstyrka, att pension med föreslaget belopp beredes sökanden, att utgå från och med innevarande år. Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förre överkonstapeln vid flottans poliskår Carl Ludvig Wintzells änka Carolina Sofia Wintzell, född Holmqvist, må från och med den 1 januari 1924 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 237 kronor 50 öre.

Vad departementschefen ovan under punkterna 1:o och 2:o hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämma, behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifalla samt förordnar, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Eric Baad-Heimer.